

**UNIVERSITATEA „LUCIAN BLAGA”
FACULTATEA DE TEOLOGIE
„ANDREI ŞAGUNA”
SIBIU**

Drept canonic

*ANUL IV, SEM. II
SESIUNEA MAI-IUN. 2009*

Lect. Dr. Pr. Irimie Marga

Taina hirotoniei

Este taina prin care, prin punerea mâinilor Ep. se împărtășește unui bărbat harul Θ , în una din cele trei trepte ale preoției.

A. Condiții dogmatice

1. Hirotonia poate fi săvârșită numai de Ep. care păstrează succesiunea Ap.
2. Apartenența la B.O a candidatului + familiei lui

Hirotonia unui Ep. are la "hipopsifia": martor de credință ortodoxă.

❖ **Can. 3 Cartagina:** noul candidat la hirot. să parvină din familie ort. (soție, copii, părinții lui)

3. Pregătirea corespunzătoare a candidaților

❖ **Can. 2 / VII Ecum.** : candidatul să cunoască Ps. pe de rost, Scrip., Canoanele, Tradiția (doar Psaltirea pe de rost).

Azi, candidații sunt absolvenți de Fac. de Teologie, se presupune că acolo au acumulat toată înv., prov. în Can. 2 / VII. Mai sun tunele Ep. care susțin un așa numit "Examen de capacitate"

În unele cazuri, sunt acceptați la preoție și autodidacți (în general la m-re)

B. Condiții morale

1. Candidatul să aibă vocație:
  - a) o vocație obiectivă (o chemare de la Hr.) (doar către bărbați a fost în ist. ac. chemare)
  - b) vocație subiectivă- acea chemare lăuntrică ce o simte candidatul și care te împinge până la jertfă, martiriu
2. Viață morală ireproșabilă

❖ **Can. 9 / I Ecum.** – toți candidații să fie cercetați

❖ **Can. 36 Nichifor Mărt.** prevede fecioria candidatului

❖ **Can. 18 Ap.** prevede să fi fost căsătorit cu o persoană care să fi fost fecioară

În principiu, candidatul trebuie să aibă o familie cu o viață morală ireproșabilă, în primul rând, să fie căsătorit la Sfat și cununat la Biserică.

Dezlegarea de la duhovnic în urma spovedaniei + împărtășaniei

Cel oprit de la împărtășanie, e oprit și de la hirotonie.

3. Recomandările necesare: de la scolile teologice absolvite, de la preotul paroh, de la locul de muncă (dacă e posibil)

4. Alegerea statutului personal canonic înainte de hirotonie (te hotărăști înainte de hirononie ce statut vei urma: căsătorit, celib, monah)

❖ **Can. 26 Ap., 6 Trulan** – opresc căsătoria după hirotonie (din considerente morale)

❖ **Can. 10 Ancira** – poate fi hirotonit cineva diacon dacă declară că după hirotonie se va căsători → nu se ține cont de acest canon azi

C. Condiții canonice

1. Statutul personal canonic:

a) statutul de familist → în acord cu porunca lui Θ : “creșteți și vă înmulțiți”

❖ **Can. 13 Trulan-** Preotul și diaconul se pot căsători , iar referitor la Ep. s-a impus “celibatul” acestora. Până atunci și Ep. se putea căsători.

Sinodul de la Elvila (305) s-a impus celibatul clerului în Apus.

❖ **Conciliu II Vatican** – se discută problema căsătoriei preoților → se aprobă căsătoria doar a diac. onorifici.

Totuși la Romano-Catolici, s-a tolerat căsătoriei preoților și diaconilor de rit oriental, ce sunt sub jurisdicției Romei.

b) Statutul de celibatar

Potrivit dr. can. clericii pot fi și celibatari →

- ❖ **Can. 30 Trulan** – înainte de hirot., pr. să dea o declarație prin care să afirme că vor să rămână așa toată viața.
- ❖ **Can. 13 Trulan**- condamnă actul de impunere a celibatului → fiecare să aleagă singur statutul celibatar= feciorul (cel văduv, în situație de excepție, se poate accepta o persoană divorțată)

c) statutul de monah

Monahul poate fi hirotontit doar după ce a depus vaturile monahale .

Tunderea în monahism se impune pentru: Ep., ieromonahi, ierodiacon.

După N.T, Ep. trebuie să fie bărbat al unei singure femei.

- ❖ **Can. 5, 51 Ap.** – interzice Ep. să se despartă de femeie din evlavie
  - ❖ **Can. VI Ecum, 12** – se impune celibatul Ep. → se constatare că Ep. fără familie pot lucra / trece mai ușor peste persecuții, erezii.
  - ❖ **Can. 8 Trulan**- interzice Ep. să mai stea cu femeile lor
- Sinodul Patr. Antiohiei** a propus ca pe viitor să se discute revenirea la situația bisericii primare, cu Ep. căsătorit.

Potrivit Sf. Can, Ep. trebuie să fie celibatar, nu monah

Abia în Mileniul II, s-au trecut peste aceste canoane, astăzi este o condiție aceea de a fi monah pentru hirotonia Ep.

- ❖ **Can. 2- Sf. Sofia**- incapacitatea între starea monahală ≠ starea Episcopală → monahul face ascultare necondiționată, Ep. impune autoritate

2. Hirotonia se săvârșește numai cu descinație / jurisdicție

- ❖ **Can. 6 / IV ec.** – principiu jurisdicțional
  - În Biserica Răsăritenă, jurisdicția e stabilită înaintea hirotoniei și trebuie sau nu acceptată de candidat
  - În Biserica Apuseană, Ep. stabilește unde este trimis candidatul
- a) în cazul hirotoniei întru Ep., jurisdicția se stabilește numai prin alegere→

- ❖ **Can. 6 / I ecum.** – principiu votului majoritar (51%) nimeni nu poate fi numit Ep., ci doar ales
- ❖ **Can. 7/ Timotei al Alex** – hirotonia să fie publică, să participe și poporul

La Romano-Catolici, toți Ep. din lume sunt numiți direct de papă.

b) în cazul hirotoniei diac/ pr , jurisdicția se poate stabili prin mai multe metode:

- prin numire de Ep.
- prin concurs
- prin aleger de către cler / popor
- prin tragere la sorti

3. Hirotonia să fie săvârșită în mod canonic, de Ep. aflați în comuniune canonică:

a) **Hirotonia Ep.** – să se facă de 2/ 3 Ep. →

- ❖ **Can. 1 / Ap.** →succesiunea Ap. un singur Ep. nu poate hirotoni un singur Ep.
- ❖ **Can. 4 / I ecum** – hirotonia unui Ep. o conduce Mitropolitul, Patriarhul

b) **hirot. pr. / diac.**

- ❖ **Can. 35 Ap.** – hirotonia pr. / diac se face doar de Ep. eparhiat . În caz de excepție, se pot delega alți Ep. Astăzi, prin delegație, Ep. vicar hirot.

c) **hirotonia să fie publică:**

- ❖ **Can. 6 / Teofil al Alexandriei-** interzice hirotonia clandestină →aclamația “vrednic este!” →nu este o întrebare, ci o aclamație

d) **hirotonia se face în mod succesiv:**

- ❖ **Can. 17 Proto Deftera / 10 Sardinea** →diacon→pr.→Ep.

Acest canon a vrut să pună capăt unor abuzuri.

La o singură liturghie, nu se poate trece prin toate cele 3 trepte.

4. Vârsta canonică + maturitate fizică / psihică

❖ **Can. 14 Trulan** : diac- 25 ani, pr- 30 ani, Ep. 40 ani

Astăzi nu se mai ține cont de acest canon. Astăzi se cere doar vârsta maturității: 18 ani, iar pentru Ep. vârsta “maturității senatoriale”- 30 ani

5. **Jurământul**- se depune la terminarea studiilor teologice, dar și înainte de hirotonie.

Jurământul înseamnă respectarea:

- credinței ortodoxe
- moralitatea creș.
- dăruirea pentru pastorație
- ascultarea canonică
- respectarea legilor statului, ce nu contravin moralei creștine

Condiții liturgice

❖ **Can. 33 Trulan**- orice membru poate fi hirotonit

1. Hirotonia se face doar la Liturgia Sf. Vasile (Ioan →doar la Lit. cu epiclază) În regulamentul actual al BOR se specifică că se poate face hirot. într- diacon și la “Lit. darurilor”
2. Hirotonia este strict personală: într-o treaptă poate fi hirotonit un singur candidat la o singură liturghie

În Apus, se practică hirotonia mai multora

3. Hirotonia se face doar în zilele Liturgice (când se săvârșește Lit.)

Impedimente la hirotonie

A. Impedimete dogmatice:

1. Lipsa hir. Ep. a săv. hirotoniei sau lipsa succesiunii Ap.
2. Neapartenența la BO a candidatului, a soției și a fam. sale (copii)

3. Lipsa pregătirii teologice, mai avem și unele excepții, acei autodidacți (ex. Pr. Cleopa)

❖ **Can. 8 Nichifor Mărt.** – cei născuți “din flori” sau din fam. “reconstruite” pot fi hirotoniți.

B. Impedimente morale

1. Lipsa vocației:

- a) obiectivă (lipsa chemării, este cazul femeii, ,mai ales)
- b) subiectivă cei ce nu dovedesc că au chemare interioară

Nimeni nu poate fi forțat la hirotonie

2. Viața imorală

❖ **Can. 36 Nichifor Mărt.** – pierderea fecioriei e impediment

❖ **Can. 61 Ap**

- cei ce au săvârșit desfrânare/ adulter
- cei cu păcate grele: crimă, cu sau fără voie, avort (consimțământul, îndemnul la avort), alte patimi (beția, fumatul, etc...)
- cei ce nu participă la Sf. Lit.

❖ **Can. 89 Sf. Vasile-** “curățiți biserica, izgoniți pe cei nevrednici din ea”

Este f important și faptul că și viața imorală a soției este impediment la căsătorie

❖ **Can. 3 Trulan** – soția preotului să nu fie “actriță”

3. Nedezlegarea de la duhovnic

4. Lipsa recomandărilor necesare

5. Cei ce desfășoară activități incompatibile cu Bis. (politicieni, comercianți, militari, avocați+ judecători, actori, vânători)

Impedimente canonice

1. Statutul personal necanonic:

- a) cel căsătorit, dar necununat
- b) cel căsătorit cu o văduvă/ divorțată → can. 3 Trulan
- c) cel divorțat sau care a rupt logodna → excepție cei ce rămân celibatari monahi

- d) cel recăsătorit → Can. 17 Ap. nici măcar văduvii recăsătoriți
- e) cei ce nu au depus vaturile monahale → pt călugări
- f) cei ce s-au lepădat de credință sau vaturile monahale

❖ **Can. 10 / I Ecum.** – “lapșii” nu se pot hirotoni

2. Lipsa jurisdicției candidatului- nu se face hirotonie fără o jurisdicției precisă.

Un statut aparte îl au Ep. vicari și preoții misionari + diaconii onorofici.

Și stabilirea necan. a jurisdicției candidatului poate duce la invalidarea hirotoniei, ex. viciera concursurilor, numirilor, alegerilor → simonie / nepotism

❖ **Can. 2 Sardica-** condamnă manipularea credincioșilor

❖ **Can. 16 Antiohia** – jurisdicția nu poate fi răpită sau ocupată cu forța, chiar dacă poporul vrea

3. Săvârșirea necan. a hirotoniei

- a) prin Ep. necanonic: cel caterisit, excomunicat, ieșit din ascultarea canonică
- b) lipsa a 2/ 3 Ep. la hirotonia unui Ep.
- c) încălcarea “principiului jurisdicțional de Ep. săvârșitor”
Ep. pensioner nu mai poate hirotoni, doar prin apobarea Ep. în funcțiune.
- d) clandestinitatea; Can. 7 Teofil al Alex- hirotonia nu se săvârșește în ascuns, nu era cazul în biserica primară
- e) hirotonia nesuccesivă

❖ **Can. 16 Protodeftra** (≠ diac- pr-Ep.)

4. Vârsta necanonică + lipsa integrității sănătății fizice + psihice (diac 25 ani, pr 30, ep. 50)

Se trece peste această prevedere

❖ **Can. 78 Ap.** nu se hirotonisesc surzii și orbii, sunt și unele exeptii (ex. pr. Teofil Părăianu)

❖ **Can. 77 Ap.** pot fi hirotoniți cei “vătămați” la picior sau ochi, doar dacă pot săvârși lit. Cei vătămați la ....

- ❖ **Can. 22 Ap.** nu se hirotonisesc automutilații (eunucii, etc...)
- ❖ **Can. 21 Ap.** – cei mutilați de alții sau născuți “fameni” se pot hirotoni
- ❖ Cei incapabili de ajunare medical (ex. diabetici, epileptici, etc...)nu pot fi hirotonisiti

5. Refuzul jurământului (la hirot + la terminarea studiilor)

C. Impedimente liturgice

1. Hir. nu se face la “Lit. darurilor”
2. Nu se face hir. în zi “aliturgică”

Taina cununii

Rudenia

Aceasta este o legătură de sânge sau moral religioasă stabilită între diferite personae cu / fără acoperire juridică.

- I – familia
- A- bărbatul
- B- femeia
- “|” - nașterea
- ∪ căsătoria
- logodna
- înfierea
- tutela
- decesul
- divorțul
- botezul

- nășia la cununie

Feluri de rudenie (naturală, fizică)

Reprezintă legătura ce se stabilește între 2 pers în urma actului firesc al “nașterii”

Gradul de rudenie de sânge între 2 pers este determinat de nr nașterilor ce îl despart.

Rudenia de sânge poate fi pe linie directă sau pe linie colaterală, pe linie ascendentă sau descendentă; ex. ....

ex. –

- între A – C = rudenie de sânge, gradul I (părinte- copii), pe linie descendentă, pe linie directă

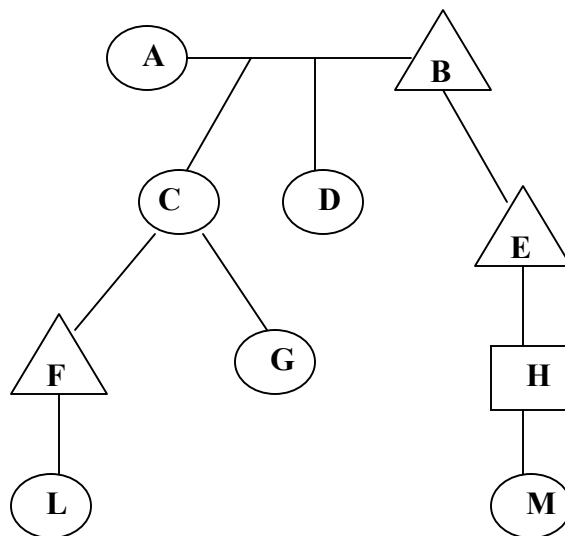
- între C = D = rudenie de sânge, gradul II colateral → frații sunt rudeni de gradul II (la gr I atunci când unul depinde de celălalt)

- C- H = rud. sg. , gr. III, linie colaterală, descendentă (ex. unchi- nepot)

- A- B → nu sunt rude, ca altfel nu s-ar fi căsătorit.

Rudeniile de sânge au și numiri comune ex. părinte, frate, soră, nepot, bunic, strănepot, etc...dar aceste denumiri comune sunt de multe ori .....

ex. F-H= rud. sg. , linie collaterală, gr. IV (veri I) → au bunici comuni

- L-M – rude de sg. , gr. 6 (veri gr. II)

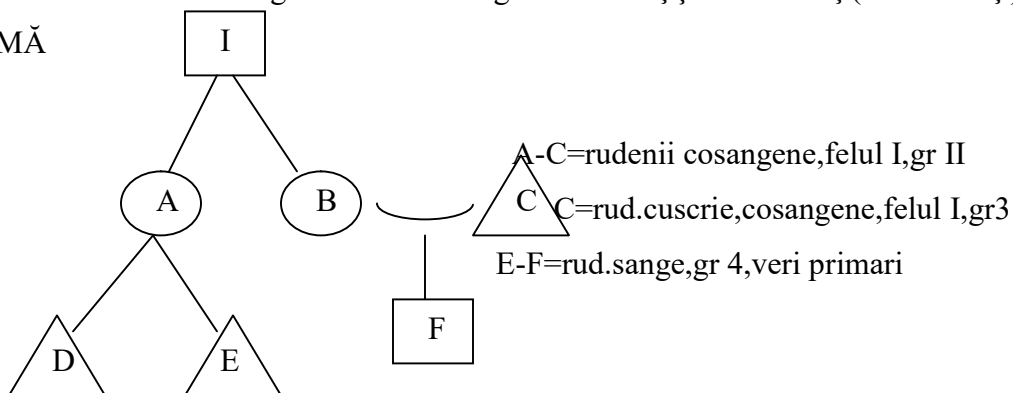
- F- M – rude de sg., gr. 5, (cum se ajunge la gr. 5? = ...)

3. Rudenia de cuscrie

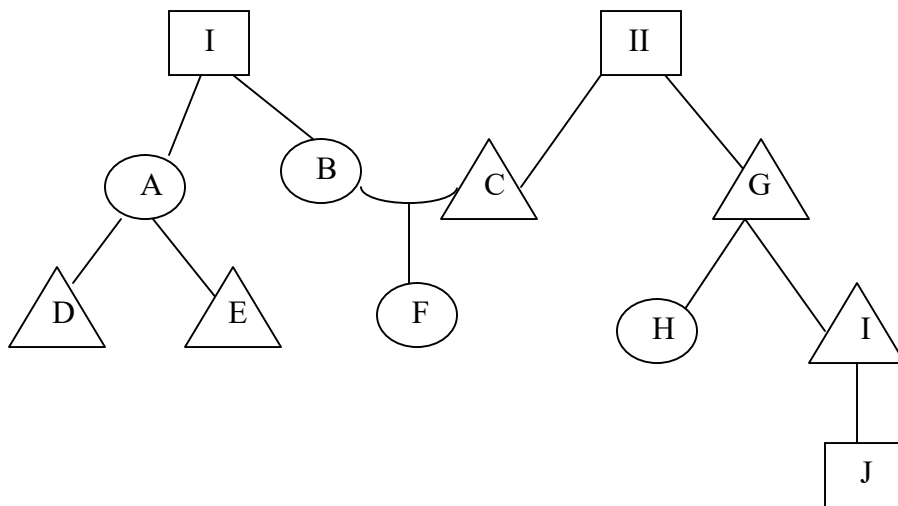
Este rudenia ce se stabilește între familii diferite, ce nu au nimic genetic în comun. Este de 3 feluri:

1. Rudenia de cuscrie- gr.1 – între canângenii unui soț și celălalt soț (ex. cumnați)

SCHEMĂ

2. Rudenia de cuscrie- felul II- între consângenii unui soț cu consângenii celuilalt soț

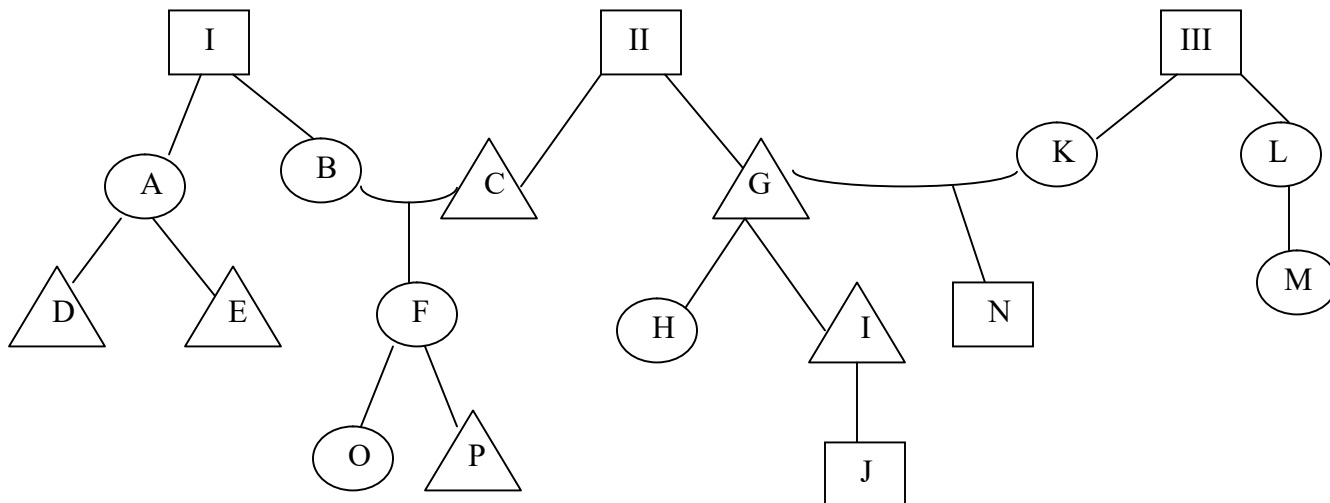
A-G=rud de cuscrie, felul II, gr. IV

D-J=rud de cuscrie, felul II gr VII

F-I=rud. de sange, gr IV

E-H=rud. de cuscrie, felul 2, gr VI

3. Rudenia de cuscrie- felul III- între 2 familii prin intermediul celei de-a treia

Fam I cu fam III ajunge sa se inrudeasca prin fam II

Acest fel de rudenia se identifică, când mergând de la o personă la cealaltă se trece prin 2 cununii

- B-K= rudenia de cuscrie, felul 3 (trec prin 2 căsătorii), gr. 2 (→ sunt de fapt- ex. – soții a două surori)
- D-N= rudenia de cuscrie, felul 2, gr. 6 (A-I-B-C II-G-N)
- O-N= rudenia de sânge (pt.că nu depășește o căsătorie), colaterală, gr. 5
- H-I = rudenie de sânge, gr.2 (frați)

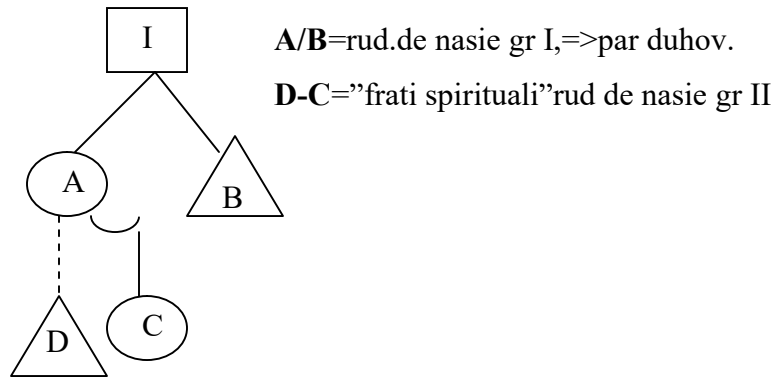
4. Rudenia de nașie

Este rudenia ce se stabilește între familia nașilor și familia finului (nașia la botez, cununie)

După unii teologi, nașia la cununie **nu** ar genera “rudenia”. După B.O.R, se creează o legătură puternică, o relație de rudenie între naș- fin.

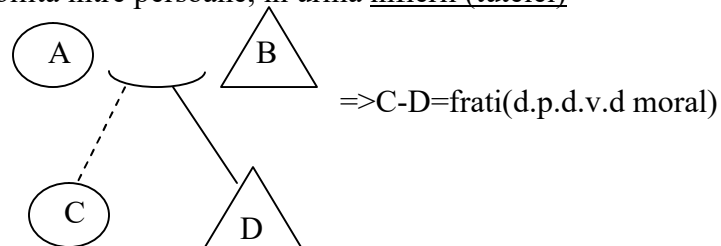
Năşia este de fapt o “naştere duhovnicească” . Naşii spirituali, după canoanele ortodoxe, creează o redenie mai mare/ puternică decât cea de sânge (părinţii ne nasc pe lumea aceasta, naşii ne nasc pe lumea viitoare).

❖ **Can. 53 Trulan:** rudenia spirituală e mai mare decât cea fizică

5. Rudenia morală

Legătura stabilită între persoane, în urma înfierii (tutelei)

Rudenia ca impediment la Taina Cununii

În anumite grade, rudenia este impediment pt cpsătorie și Biserica nu permite aceste legături “nelegitice, ilicioase”. Pânu unde merge “gradul” de impediment nu este uniformă în B.O, ci s-a aplicat de la caz la caz. Astăzi, s-a ajuns la nefericita situație ca să fie diferență între rânduielile bisericii și cele de stat → nu toate căsătoriile ce se încheie la stat ... în mod automat și de cununia religioasă.

1. Rudenia de sânge

- a) pe linie directă – este impediment absolut (incest)
- b) pe linie colaterală- este impediment până în gr. 7. Dispensă se dă doar între gr. 5-7, în situații de excepție. În cazuri cu totul speciale Sinodul BOR ar putea da dispenă și la gr. 4 (veri)

2. Rudenia de cuscrie

- a) de felul I – este impediment până la gr. 6 (dispensă de la Ep. pt. gr. 5-6, iar în Sinod, gr. 4)
  - b) de felul II- impediment până la gr. 7 (dispensă gr. 5-6-7
- J
- c) de felul III- impediment până în gr. 3 (gr. 2-3 se poate da dispensă)

3. Rudenia de nășie

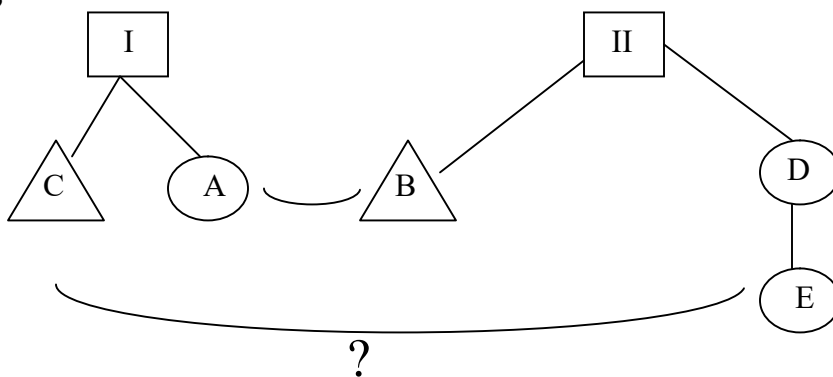
Este impediment până în gr. 3. Dispensă doar pt gr 3

4. Rudenia morală

- a) din înfiere- impedimet până în gr. 2
- b) .....

Examen

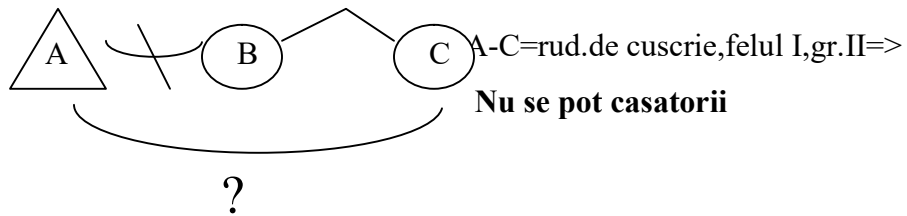
ex. A se căsătorește cu B. Sora lui A se poate căsători cu nepotul de farte a lui B?

C-E=rudenie de cuscrie,felul II,gr V=>nu se pot casatorii!

Codul familiei din România (1954) admite ca impediment la casătorie doar rudenia de sânge până la gr. 4. Rudenia de cuscrie (rudenie de afinitate) nu este recunoscută, nici rudenia de nașie nu este impediment pt stat.

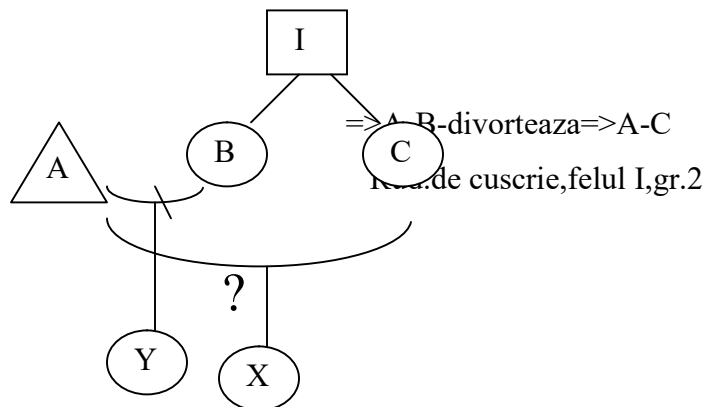
ex. . A se căsătorește cu B. Cei doi divorțează. A se poate recăsători cu fratele lui B?

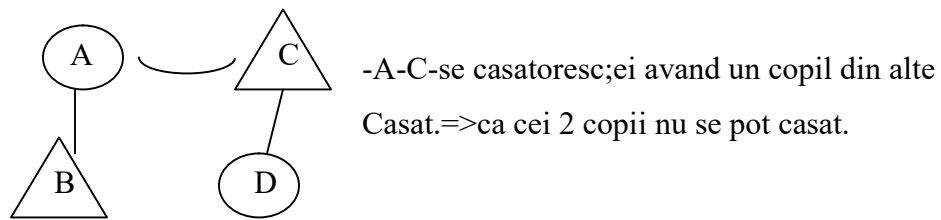
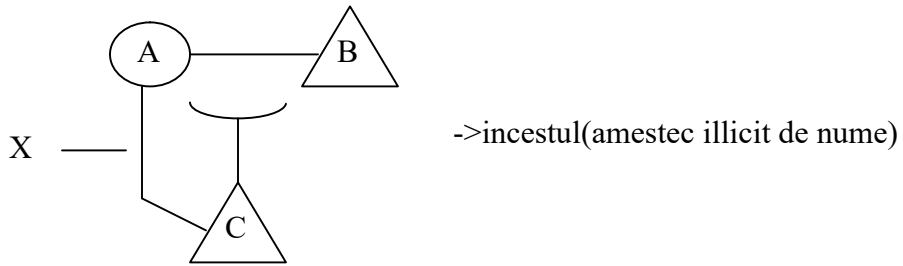
Amestecul ilicit de nume

Două persoane se pot înrudi, fie după mamă/ tată- pe linie maternă sau paternă. Când înrudirea este și după mamă, și după tată, e semnul că undeva s-a încheiat o căsătorie ilicită. Nimeni nu are voie să se căsătorească cu o persoană de două ori. Aceasta se numește amestec ilicit de nume.

❖ **Can. 86 Sf. Vasile-** se referă la ac.

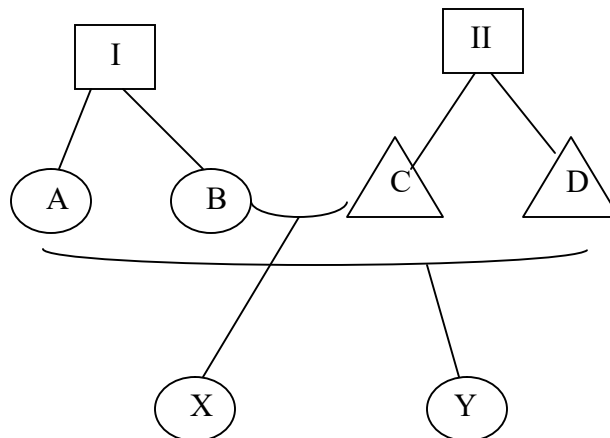

Biserica nu acceptă → ac. este amestec ilicit de nume → x-y= sunt și frați, dar și veri → amestec ilicit de nume (sunt înrudiți și din partea mamei, și din partea tatălui). În VT, “căsătoria de levirat” era permisă, doar dacă fratele care o lua nu era căsătorit și nu avea copii.

Mereu când se încheie o căsătorie ilicită, va rezulta un amestec ilicit de nume.

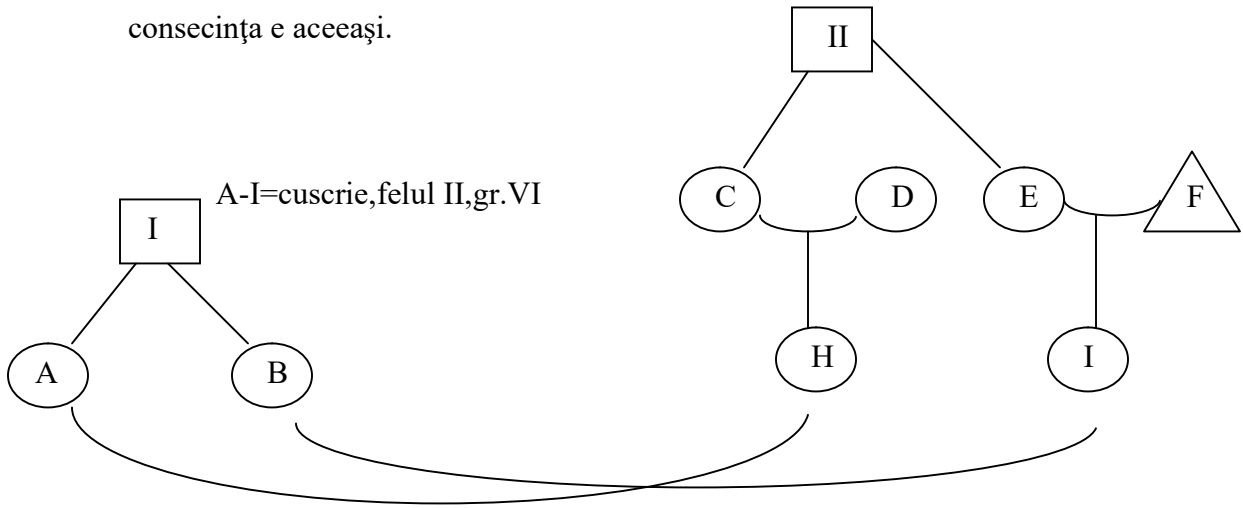
❖ **Can. 54 Trulan-** interzice expres, căsătoria a 2 frați cu 2 surori

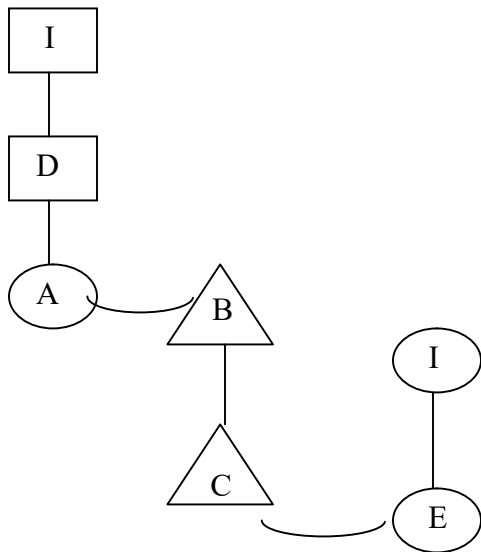
- A-D= rudenie de cuscri, felul I, gr. 4 (I- B-C-D) →X-Y= după mamă sunt veri primari, după tată tot veri primari →amestec ilicit de nume

Nici dacă se căsătoresc cele 2 cupluri în aceeași zi nu este permisă căsătoria, consecința e aceeași.

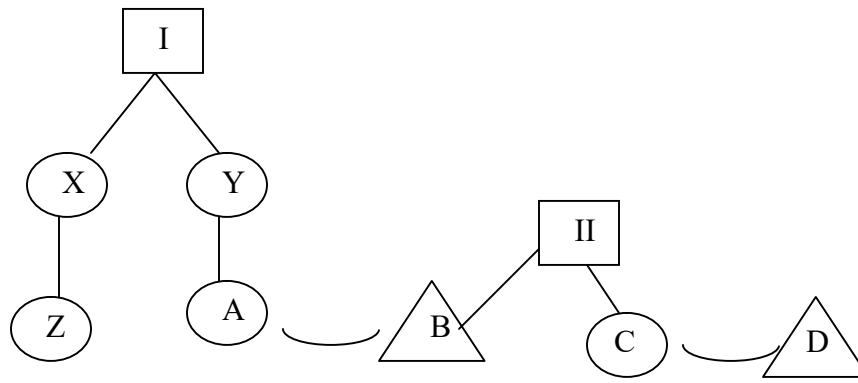

- A se căsătorește cu B. C este fiica lui B (din altă căsătorie). Ce rudenie există între mama lui A și tatăl soțului lui C?

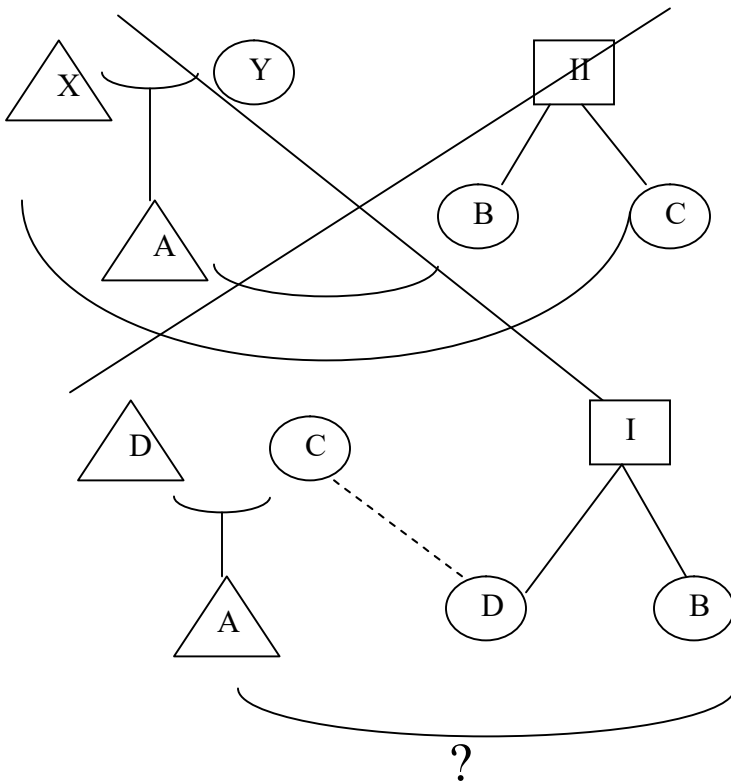

D-I = rudenie de cuscrie, felul III (se trec prin 2 căsătorii → 3 familii) gr. 3

- A se căsătorește cu B. Vărul lui A se poate căsători cu cumnata lui B?

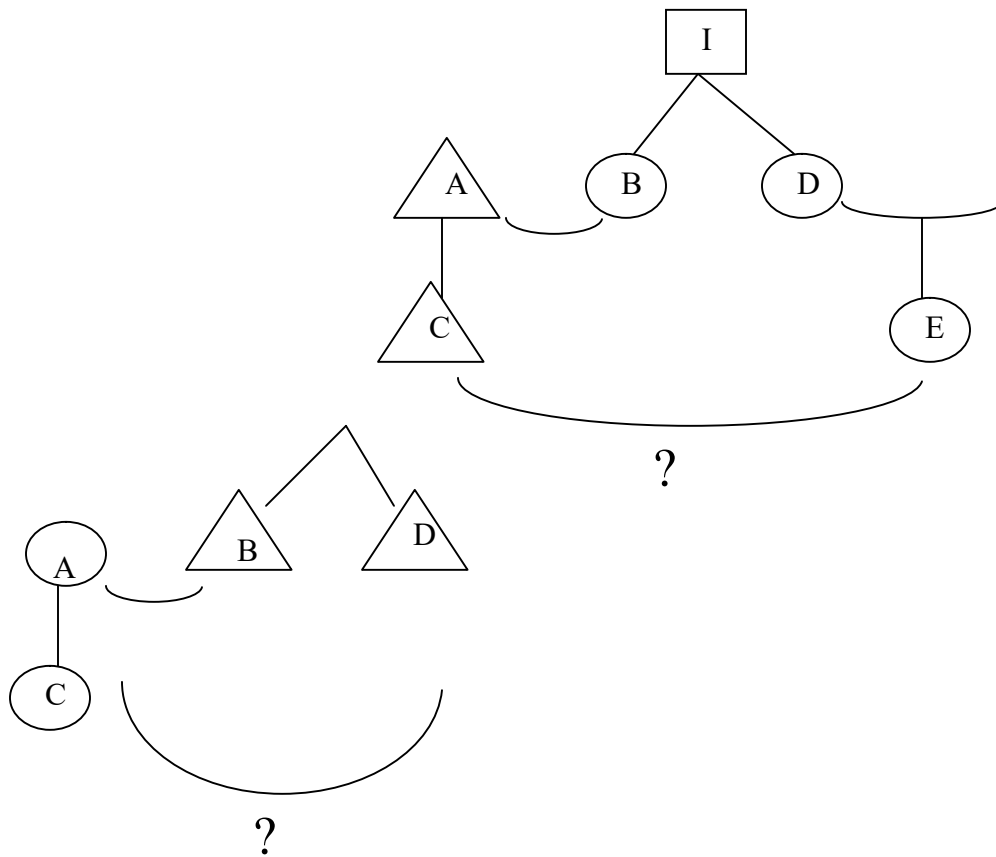

Z- D = rudenie de cuscrie, felul 3, gr. 6

A-B= rudenie spirituală, gr.4, →A-B se pot căsători

- A se căsătorește cu B. Fiica lui A din altă căsătorie se poate căsători cu nepotul de frate a lui B?

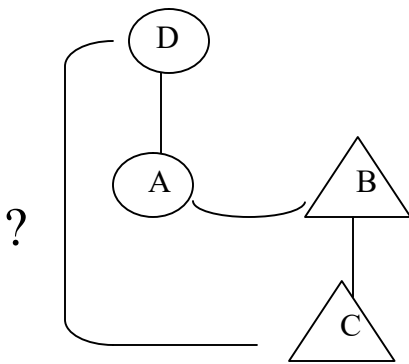
C-E = rudenie de cuscri, felul 2, gr. 4 → nu se pot căsători. Ei ar fi veri primari, “vitregi”
 (tatăl cu fiul se căsătoresc cu 2 surori)
 C-D = rudenie de cuscrie, felul 2, gr. 3

Situații de excepție

În unele cazuri, se întemeiază familii acceptate de stat, dar neadmise de Biserică. În aceste familii, pot apărea și copii. Este astfel, imposibil de-ai despărți pe soți. În felul

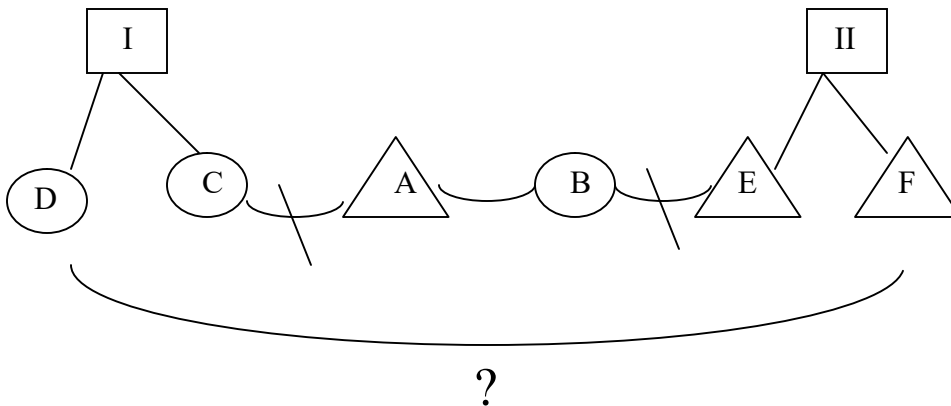
acesta, preotul duhovnic se află între 2 rele: fie a despărți familia (dar lasă familia fără cei 2 părinți), fie tolerează situația așa cum este, fără a-i cununa. A treia situație nu există. În această situație se aplică **Can. 26 Sf. Vasile M.** ce recomandă în astfel de situații a tolera răul mai mic.

Un alt exemplu este căsătoria unui / unei creștin/ e cu un musulman (pe linie civilă) → nici nu poate fi vorba de căsătorie la Biserică. Și acum intervine **Can. 26 Sf. Vasile M.**, mai ales dacă au copii.

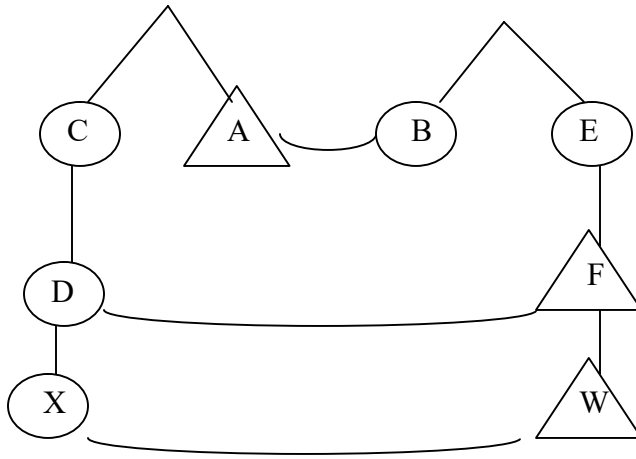

A căsătorit cu B. Cumnatul lui A din altă căsătorie se poate căsători cu cumnata lui B din altă căsăt?

D-C = cuscrie, II, 2 → nu se pot căsători, chiar dacă civil se pot căsători

D-E = relație de cuscrie, felul 4, (se trec prin 3 căsăt), gr. 4 → nu este impediment. Doar dacă cuscrie până la felul III e impediment

A se căsătorește cu B. Nepotul lui A se poate căsători cu nepoata lui B?

D-F= cuscrie, felul 2, gr. 6

Aflam “gradul” numerotând NAȘTERILE (“—”)

Actele de evidență la parohie

Fiecare paroh trebuie să aibă acte de evidență din care să reiasă activitatea în parohie:

1. Lista cu credincioșii din parohie (nume, adresă, statut, date legate de anumite slujbe ce s-au săvârșit la acea familie)
2. Registrelor de evidență a botezaților, cununaților și a celor înmormântați → acestea sunt “oglinda” parohiei

Înmormântarea se efectuează pe baza adeverinței de deces de la primărie. → Aceste “adeverințe” se păstrează în alt registru.

1. Cererea

_____

Subsemnatul
cererea
motivul
anexe
-----
loc, dată
Nume, titulatură, funcție, semnătură

Se desparte în 3 părți egale:

- sus- formula de adresare, care să fie personală (cererea se adresează se la persoană la persoană, cel mult de la instituție la instituție) ex. “I.P.S. Decan...”
- mijloc- se scrie textul, se începe cu “Subsemnatul” (numele, calitatea pe care o am, domiciliu) → cerere de sine → motivația (de ce solociți) → și eventual, după caz: anexe (menționez că se pot adăuga copii).
- jos- locul → data → numele → funcția (titulatura) → semnătura
  - La final, se scrie către cine este adresată:
ex. I.P.S. Dr...../ Domniei Sale Domnului....
  - Când motivația nu o cuprinzi în a doua treime a paginii, pui semnul ”%” (două puncte) → aceasta înseamnă că motivația se continuă pe pag. 2

2. Adeverința

antet	
-----	
nr. de înregistrare adeverința	

Se adeverește.... Motivația	
-----	
locul, dată	nume funcție

- Preotul e obligat să elibereze adeverința când cerea e justificată.
- Preotul ce nu eliberează o adeverință ce are o justificare, motiv întemeiat, este în postura să săvârșească un abuz, o infracțiune ex. se adeverește prin prezenta., că ....., domiciliat, la data de...a fost botezat la data...., având părinți....și nași..... Slujba a fost săvârșită de preot...
- La urmă se trece și motivația: “am eliberat prezenta pt a-I servi la.... oficierea Tainei Cununii în Grecia”
- Diferența între certIFICATE ȘI ADEVERINȚĂ este aceea că certificatul se eliberează o singură dată (ex. certificate de botex, cununie).

Condiții la Taina Casătoriei

A. Condiții dogmatice

1. Apartenența ortodoxă a mirilor
2. Apartenența ortodoxă a nașilor

B. Condiții morale

1. Pregătirea duhovnicească a mirilor și nașilor
2. Casatoria și cununia nașilor
3. Binecuvântarea parintească/ a duhovnicului
4. Vârsta matrimonială (minimă, maximă și diferența de vârstă) minim la fete 16 ani și la băieți 18 ani.
  - Canonul 24 Sf. Vasile cel Mare - vârsta, maximă la femei este de 60 de ani
  - Canonul 88 - Sf. Vasile - vârsta maximă la bărbat este 70 de ani.

Diferența de vârstă, mulți credincioși cred că nu contează. Dacă dif. de vârstă depășește 10 ani, este ceva immoral.

5. Fecioria mirilor

C. Condiții canonice

1. Respectarea princiliului jurisdicțional

În cazul în care Pr. se confruntă cu solicitarea a unor miri din alta parohie el trebuie să aibă incredință ca aceștia nu au nici un impediment la taina cununiei și le poate cere recomandări de la preotul de parohie.

2. *Cununia* se săvârșește după căsătoria civilă. Acest principiu a fost introdus în 1956 odată cu separarea ....

Această condiție nu umilește și nici nu dăunează bisericii ci ajută la întărirea Tainei Cununiei. Mai mult, în felul acesta Bis. nu trebuie să mai caute ca cei 2 miri să îndeplinească unele condiții, deoarece statul s-a ocupat cu aceasta.

Ex: vârsta minimă, gr. de rudenie

În actuala constituție a Rom/2003, paragr. 44, căsătoria religioasă poate fi celebrată numai după căsătoria civilă (!lucru fals).

Încheierea căsăt. poate duce la situații post-matrimoniale complicate sau poate avea consecințe asupra copilului.

3. *Vestirile* - pentru a se cunoaște dacă există impedimente

4. *Dispensele*- excepție dacă este posibil în unele condiții

5. *Binecuv. de căsătorie*, încheiată canonic.

D. Condițiile Liturgice

1. Încadrarea în timpul liturgic (fie în zile de post fie în zile ale praznicelor).

2. Spațiul liturgic (căsătoria se săv. doar în Biserica în fața Sf. Altar)

3. Raportul, respectarea tipicului liturgic (*a.* rap: euharistie-cununie, *b.* raportul dintre logodnă și cununie) Sunt 2 slujbe separate. Cele 2 slujbe se pot separa. În unele zone, odată cu logodna se discută și problema patrimoniului mirilor.

Logodna s-a unit cu taina căsătoriei din motive pastoral-practice, ca nu cumva mirii să rupă logodna. *Ruperea logodnei pentru Biserică este similară divorțului.

Logodna se poate săvârși înaintea căsătoriei civile pentru.....

Impedimente la Taina cununiei

1. Eterodoxia mirilor

Taina cununiei când un mire nu este ortodox și nu vrea să treacă la ortodoxie. Potrivit canoanelor **10 Laodiceea** și **72 Trulan** căsătoriile mixte sunt strict oprite. Acestea sunt acrivitate pentru că în primul mileniu exista Bis./și erezie. În mileniul II, au intervenit nuanțele.

Can. 72 Trulan –interzice căsăt. mixte (ortodocșii cu eterod. Problema însă nu a fost tratată unitar în Bis. Ortodoxa. Diferiți teologi și-au exprimat părerile și teoriile lor.

Grecii –acc. Căsăt.-mixte, ca iconomie cu condiția ca copiii să fie botezați la ortodocși.

Nu poți să pui o condiție care este consecința.

În Ardeal, potrivit principiului iconomiei s-au permis căsăt.-mixte, iar Șaguna a stabilit ca fata să urmeze religia mamei iar băiatul al tatălui.

În Apus s-au născut multe căsăt. mixte și de obicei sunt acceptate prin iconomie.

Articolul 47-se spune că o cununie se săv. numai de miri ortodocși, de nași ort. În afară de aceste condiții episcopul poate aplica principiul iconomiei dând unele dispense.

A. Impedimente dogmatice

Căsătorii mixte

La greci-cei 2 să fie ortodocși;

La ruși-partea eterodoxă să recunoască valoarea slujbei;

La români-se lasa la atitudinea episcopului

Problema nașilor

Cei 2 nași trebuie sa fie ortodocși.daca unul e eterodox cununia lor sa se fi realizat în Bis.ortodoxă.

B.Impedimente morale

- 1.Lipsa pregătirii duhovnicești a mirilor (a spovedaniei; a binecuv.duhov.; a consimțământului celor 2)
- 2.Lipsa pregatirii duhovn.a nașilor (fară spovedanie,duc o viața imorală....)
- 3.Lipsa cununii nașilor .Nu pot cununa cei necasăt.vaduvele,calugării.
- 4.Lipsa binecuv.parintești.În situații de exceptie binecuv. părintească poate fi înlocuită cu binecuv. duhovn.
- 5.Vârsta necanonică (diferențele de vârstă între cei 2 miri).Vârsta minimă în trecut era de 16 ani
- 6.Rudenia-în anumite cauze devine impediment
- 7.Doliul-când cineva moare în familie(nu există un canon ci e un obicei de drept)

C.Impedimente canonice

- 1.Nerespectarea jurisdicției bis.
- 2Lipsa căsăt.civile
- 3.Cununia/logodna încheiate cu alte persoane e impediment la alta căsătorie/logodnă.
Căsătoria a 3 a e impediment la o nouă casatorie/logodnă
- 4.Hirotonia este impediment la cununie=>impediment canonic,nu dogmatic(pentru că o taina nu o poate exclude pe alta).
!Inițial s-ar permite căsătoria întâi a diac. și apoi sa fie hirotonit-Can.10 ANCIRA
- 5.Tunderea în monahism-e impediment și ptru miri și ptru nași și ptru săvârșitor.
!Ptru călugăr e oprit a săvârși cununia,precum tunderea în monahism nu o poate realiza un pr de mir.
- 6.Lipsa dispenselor/actelor necesare ex:certificatul de căsătorie, lipsa divorțului bisericesc, lipsa dispensei casat. în post.

D.Importanțe Liturgice

- 1.Timpul neliturgic: în post+zilele luminate ale praznicelor.

2.Locul neliturgic :cununia se realizeaza în Bis.în fața Sf. Altar.Cununia nu se realizează la mănăstiri=>Can.31 TRULAN

Împartirea impedimentelor

Se împart în 2 categorii: dacă putem lua dispense sau dacă nu putem lua.

I.Condiții dispensabile:

- 1.eterodoxia unui mire,
- 2.diferența de vârstă și vârsta maximă,
- 3.lipsa binecuv.părintești
- 4.rudenia la dif. grade,
- 5.nerespectarea jurisdicției,
- 6.timpul liturgic oprit
- 7.....
- 8.doliu
- 9.hirotonia
- 10.tunderea în monahism

II.Condiții nedispensabile:

1. eterodoxia ambilor miri
2. eterodoxia nașilor
3. lipsa pregătirii duhovn. a mirilor
4. lipsa pregat. duhovn a nașilor
5. lipsa căsăt civile
6. lipsa cununii nasilor
7. vârsta minima
8. cununie+logodna cu alte personae si căsăt a III a
9. lipsa dispenselor și actelor necesare;

Divorțul

I.Fam.dupa căsăt. e indisolubilă. Ca și la botez +hirotonie,harul se dă o singura dată.

Omul fiind supus pacatului pot apareea situații în care dragostea dispare,familia intra în criza=>dispare conlucrarea cu harul =>divorțul.

Prin divorț nu înțelegem că Harul cununiei dispare ci doar conlucrarea cu El, de aceea familia divorțată care se împaca ulterior nu se mai cununa înca o dată.

Bis.Ort.nu acceptă în anumite condiții divorțul ci în asemenea situații limite îl tolereaza căci ptru.Bis.Ort. familia este *indisolubilă*.Divorțul este o boală ,ea nu trebuie acceptată ci recunoscuta și încercat sa o vindecam.

Prin tolerarea divorțului, Bis.Ort. raspunde și realitatilor concrete ale vieții,ale timpului. Divortul nu e constitutiv fam.creștine ort., precum boala nu e constitutivă omului=>divorțul nu face parte din firescul cununiei.

Divorțul este un eșec; ar fi absurd ca Bis.Ort. să interzică sau sa nu recunoască eșecul. Aceasta este diferența de atitudine între Bis.Rom-Catolica Bis.Ort. gândește realist; acolo unde apare el are nevoie de vindecare nu de interdicție.

În Bis.primară au existat așa numitii”catari”(puritaniști) ce nu acceptau a II a căsăt => Can.8/Sinodul I Ecumenic-condamna pe acei “catari”(prin extansie ,e valabil azi pentru acei care spre ex: nu doresc să pomenească unele pers.creștine ce au unele.....căci Hr.nu a venit pentru cei drepiți ci pentru cei pacatoși, Hr. a intrat în casa vameșilor,pacatoșilor:Nu cei sântoși au nevoie de dar....”)

Can.87-Sf.Vasile-cununia a II a este un remediu împotriva desfrâului.

Can.7-Neo Cezareea- Pr.să nu participe la masa de după nunta a II a.

II.Cauzele divorțului

În Sf. Scriptură textul ce face referire la încetarea conlucrării cu Harul este Mt.19,9 motivul fiind adulter(în Scriptură aceasta are un sens mai larg)-moartea spirtuala a omului.D.p.d.v caonic au existat mai multe referiri împartiri ref.la adulter (moartea spirituală a omului).Moartea ca și cauză a încetării cununiei are urm.aspecte:

a)Moartea firească-încetează prin act.căsăt.de aceea vaduvii se pot căsătorii fără dispensă.Ideal d.p.d.v creștin este ca acel vaduv să rămână așa.

b)Moartea religioasa: erezia, secta, apostazia =>pot fi motive la conlucrarea întreruptă a celor 2 soți cu Harul.

c)Moartea morala : crima, avortul, refuzul vieții conjugale=>pot duce la desfacerea căsăt.=>Can.14 Gangra ,supunerea unui soț la perversiuni.

d)Moartea civilă :dispariția ,declararea unui soț ca mort (ex.ptru cel plecat în razboi și neântors), calugaria unuia dintre soți.

Alți canoniști împart cauzele de divort în:

a)Cauze canonice

b)Cauze civile acceptate de Bis.

c)Cauze civile neacc.de Bis.(ex: apariția unor boli incurabile:civil poate fi condiție de divorț pentru Bis nu este)

III.Divorțul bisericesc

Această expresie este un”termen tehnic”,deoarece expresia în sine este un non-sens (spunem ca divorțul=păcat,ori nu putem pune păcatul alături de Bis.)

Pâna în sec.XIX când doar Bis. întemeia fam prin cununie ,divorțul era pronunțat doar de către Bis. care dădea “carte de despartire”.

Odată cu apariția dreptului civil Bis. a renunțat la dicasterii mergand pe principiul ca tot ce divorteaza.statul acceptă și Bis. spunând ca oricum cei 2 au divorțat d.p.d.v civil.

S-a pus întrebarea dacă divorțul bisericesc dezleagă Taina Cununii. S-a născut o adevarată polemică.Unii au rasp.ca nu:

a)Div.bisericesc nu dezleagă Harul cununii ,ptru că el este un act constatator,este un act administrativ.

b)Alții au zis că da ,div.bisericesc dezleagă harul, dar se pune întrebarea;”cum poate cineva sa desparta ceea ce a unit omul”?

Răspunsul e ca div.bis. nu e sacramental, nu are repercursiuni asupra harului ,nici nu leaga nici nu dezleaga ci e un act constatator a faptului că conlucrarea mirilor cu harul a încetat.

Div.bis. trebuie privit ca dispensă ptu căsăt a II a, nu ca un act cu implicatii sacramentale.

Mitrop.Irineu Mihalcescu în 1940 propunea Sinodului o rug.de dezlegare a cununiei dar a fost respinsa motivand că Bis.nu se poate ruga ptru. un păcat.

Teologii Ort.nu văd în “div.Bis”un act cu implicatii sacramentale.

În anumite eparhii “div.Bis.”a fost înlocuit de “dispensa ptru a II a casatorie”. Obținerea ei se face la cererea cred.prin intremediul raportului întocmit de pr.paroh.

Impărtașirea deasa/rară

Este o problemă actuală in B.O. Scopul Lit.este împartașirea cu Hristos =>aceasta este forma cea mai înalta de unire cu Hristos.

Punctul culminant al Liturghiei nu e doar epicleza ci împartașirea.

În primele sec. toți participanții se împ.,la ecteniile celor chemati ieseau afara și cei ce nu se împartașeau.

1) Can.9 Apostolic

Can.2 Antiohia

=>toate vb de Împ. in fiecare Duminica

Can.3 Timotei al Alexandriei

2) Can.66 Trulan =>vb de “îndesulare”cu Sf.Taine în zilele de Paști.(toate zilele)

Cu timpul criza euhar. a luat amploare în Bis.împartasirea devenind tot mai rară

Oamenii au vazut în împ.tot mai mult “focul mistuitor”,nevrednicia lor decât lumina euharistieisi respectiv mila lui D-zeu. A te împărtașii cu nevrednicie e la fel de grav cu refuzul la împărtașire.

În sec XX numeroși teologi au luat o atitudine conseqventa spre înlaturarea crizei Euharistiei. Majoritatea provin din tradiția slavă(Schmemann,Meyndorff,Loski etc)

Pe cealaltă parte s-au conturat opinii care condamna aceasa poziție de”influențe slave”.

S-au născut mai multe opinii legate de Împ. deasa/rară:

a)Împ. trebuie sa fie deasă ca în Bis.primară. Aceasta este corectă însa trebuie justificata ptru a nu se ajunge la un relativism/formalism->Bis.Romano-Catolica.

În acest sens trebuie menținută rel.cu duhovnicul, ptru a nu se ralativiza Împărtașania

b)Acriviștii- Împărtașania trebuie sa fie rară , ptru a nu se diminua importanța Sf.Euharistiei. Aceasta opinie nu e justificata însa. Realitatea e ca tocmai cei ce sa împ. rar au o traire religioasă mai mica.

c) Cultul Sf. Euharistiei, ca la Bis. Romano-Catolică unde exista un cult al Euh. => aceasta este scoasa din tabernacul iar cand se uita la Euharistie și-l contempla ce Ac. Bis. Ort nu e de accord cu ac.

d) Împartășirea nu trebuie sa fie nici deasa nici rară ci cu vrednicie. În mod normal mai niciodata nu suntem vrednici de Împ. Aceasta se ofera din mila Lui Dumnezeu spre iertarea pacatelor și spre viata de veci”.

e) Porunca a 4 a Bis.: Împ. sa fie în cele 4 posturi ale anului. E o porunca buna pentru cei ce se împărtășesc rar.

-Can. 48 Ioan Ajunatorul –dă ca “epitimie” oprirea de la Împ. timp de 40 de zile => că pe atunci se împărtășea f des.

f) Sf. Simeon Noul Teolog – Împ. sa fie la cel puțin 40 de zile. Pleaca de la premisa că Hristos sta cu noi 40 de zile de la Înviere apoi se ridică la cer-Înaltarea la 40 de zile.

g) Împ. nu trebuie făcută cu o anumita ciclicitate ci cu o pregătire. Aceasta nu răspunde la întrebarea legată de Împ. deasa /rară.

Relația noastră personală cu Hristos nu poate fi încadrată în una din cele 7 opinii, căci diferă de la persoană la persoană și de la duhovn la duhovn.

Duhovnicii trebuie să îndemne la mai mult pe cred lor. Trebuie aleasă cu chibzuința soluția cea mai bună în funcție de fiecare nu trebuie să sărim de la o extrema la alta (de la o împărtășire 1 data pe an la o împărtășire duminicală; trebuie parcurse toate etapele).

În euharistie noi răspundem de fapt chemării lui Hristos: ”Luati și mâncați...”

Trebuie să descoperim astfel sensul Sf. Liturghii și al Euharistiei (obs. ca azi Sf. Liturgie a trecut în plan secundar ptu. cred. important e cultul ptu. morți, maslul etc).